

Pomiar bezrobocia w Polsce i w Stanach Zjednoczonych AP

I. Wstęp

Głównym wskaźnikiem pomiaru poziomu bezrobocia jest stopa bezrobocia. Ilość osób pozostających bez pracy można odnosić do ludności aktywnej zawodowo, jak to tradycyjnie się dzieje lub do różnych zbiorowości np. osób w wieku produkcyjnym. Dyskusyjne pozostają również przedziały wieku, które mogą niejednokrotnie znacznie zmieniać wyniki analiz. Zarówno definicje bezrobocia mogą być odmienne w różnych badaniach jak i przedziały wieku określające np. czas aktywności zawodowej lub liczbę lat uprawniającą do przejścia na emeryturę. Kluczową wartością dla rynku pracy prezentuje ilość osób pozostających bez pracy, czyli nie uczestniczących z różnych przyczyn w wytwarzaniu PKB danego regionu. O ile procesy ekonomiczne są lepsze do obserwacji w jak najmniejszej skali, o tyle polityka społeczna stara się na nie oddziaływać z reguły globalnie ¹.

II. Pomiar stopy bezrobocia

Do pomiaru bezrobocia wykorzystuje się różne metody, w tym wskaźniki natężenia, które mierzą pozostawanie bez pracy względem np. ilości osób pracujących. Wiele różnych pomiarów służy do lepszej identyfikacji przedmiotu badania. Ale tylko nieliczne wskaźniki lub ich indeksy przyczyniają się do trafnego oszacowania bezrobocia, nie tylko na płaszczyźnie dwuwymiarowej. Za pomocą trafnego pomiaru, poza określeniem wielkości, możemy określić jakie wartości badany proces czy zjawisko przyjmuje aktualnie i może przyjąć w przyszłości. Słowem to, co nie jest korzystne w danym czasie, zostaje określone, poszufladkowane tj. zawarte w klasyfikacji, przez co można wpływać na zakres czy wielkość zjawisk. Działanie takie poprawia kontrolę nad niekorzystnymi procesami np. przez ograniczenie zasięgu. Oczywiście część zjawisk społecznych wymyka się prostemu sterowaniu, pozostaje nie do przewidzenia.

Przykładowe wskaźniki natężenia to **gęstość zaludnienia** (liczba osób na 1km² w granicach danego terenu), **dochód per capita** (w zł na 1 osobę) czy **wskaźnik bezrobocia**. Jednym z wielu wskaźników natężenia, stosowanych do pomiaru i opisu zmian koniunktury gospodarczej czy oceny kondycji regionalnej gospodarki jest **stopa bezrobocia**, która jest stopniem natężenia ilości osób bezrobotnych do aktywnych zawodowo. Ujmuje zarówno zmiany w popycie na pracę, jak i w poziomie bezrobocia (w zależności od przyjętego źródła – rejestrowanego lub szacowanego na podstawie badań). Najczęściej w określeniu poziomu bezrobocia cytuje się urzędowe źródła, pochodzące np. z rejestracji osób bezrobotnych.

Jeżeli analizujemy dwie lub kilka wielkości względem siebie, gdzie zakładamy, że występuje jest jakiś logiczny związek między zmiennymi, to wówczas taki konstrukt teoretyczny reprezentuje dane zjawisko (lub częściej proces) i może być wykorzystany do jego pomiaru.

---

¹ Wiele zjawisk ekonomicznych jest związanych z poziomem pomiaru, a nie wszystkie występują powszechnie lub na każdym poziomie agregacji. Możliwe, że ekonomia przyszłości odkryje pewien potencjał stabilności systemu w jak największym rozdrobnieniu, a nie konsolidacji. Niekorzystne procesy w przyszłości będzie można powstrzymać np. przez wzrost niezależności w postaci prosumpcji realizowanej w małych podmiotach i coraz częściej stosowane nowe technologie wymiany na odległość człowiek do człowieka za pomocą sieci internet.

Czy porównujemy część do całości, czy tylko część do części danej populacji? Często w opisie grupy zamieszkującej określony teren, stosuje się porównanie subpopulacji do populacji np. część danej społeczności do całości. Osoby pracujące w stosunku do ogółu ludności zamieszkującej zdefiniowany obszar, gdzie pracujący są wyróżnieni z ogółu ludności przez fakt wykonywania pracy.

$$\text{Odsetek}_A = \frac{n}{N} * 100, \quad \text{czy} \quad \text{Odsetek}_B = \frac{n_1}{n_2} * 100$$

W niektórych przypadkach celowo ogranicza się definicje tylko do kilku subpopulacji, które stanowią części danej społeczności np. osoby bezrobotne (n_1) do pracujących (n_2). Często w definicji wskaźników porównuje się poszczególne subpopulacje pomiędzy sobą, by w innych porównać je do populacji ogólnej, w badaniach nazywanej często populacją generalną (N). Należy mieć świadomość jaki typ wskaźnika analizujemy i czy został opracowany do opisu częściowego czy całościowego. Innym wskaźnikiem opisującym część rynku pracy jest **liczba osób bezrobotnych** [bezrobocie rejestrowane] **w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym**, obliczana przez GUS, a wyniki są zawarte w Banku Danych Lokalnych. Jest to bardzo ciekawy wskaźnik, który z innej perspektywy niż stopa bezrobocia charakteryzuje rynek pracy w Polsce, dostępny nie tylko z podziałem województw, ale i powiatów czy gmin. Innym wskaźnikiem natężenia jest np. **stosunek osób bezrobotnych do pracujących** lub ilość osób bezrobotnych w stosunku do ludności będącej w wieku produkcyjnym, pomniejszonej o osoby nie mogące pracować z powodu znacznego stopnia niepełnosprawności wykluczającego zatrudnienie. Natężenie danego zjawiska w określonej grupie może wiązać się z przyjętymi założeniami pojęciowymi (teoretycznymi) lub granicami przestrzennymi. Następuje wówczas przeliczenie wartości wskaźnika do 100 lub 1000 (odsetki, promile itp.).

Stopa bezrobocia należy do grupy wskaźników pomiaru natężenia zjawiska bezrobocia względem faktu wykonywania pracy (osoby pracujące) i możliwości (gotowości) do jej wykonania.

Stopa bezrobocia jest wskaźnikiem używanym do pomiaru natężenia bezrobocia w stosunku do sumy osób aktywnych zawodowo tj. pracujących i bezrobotnych. Określa nasilenie bezrobocia względem ilości realnie pracujących i potencjalnie mogących podjąć zatrudnienie. Jest jedną z najczęściej cytowanych miar, poza **produktem krajowym brutto** do opisu kondycji gospodarczej danego obszaru ².

Według definicji GUS stopą bezrobocia jest procentowy udział bezrobotnych U (ogółem lub dla danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub dla danej grupy). Na ludność aktywną zawodowo składają się osoby pracujące (E) i bezrobotne (U) ³.

---

² Częścią popytową rynku pracy są oferty, które w zestawieniu z poziomem bezrobocia i realizowanymi nowymi inwestycjami, mówią o stopniu rozwoju danego regionu. Abstrahując od szeregu teorii ewolucyjnych, iż w warstwie społecznej jakieś zjawisko lub proces jest konieczny i nieuchronny, a jego wynik z góry określony, ścisłe dane liczbowe i wskaźniki pozwalają przynajmniej na obiektywny opis zjawisk na rynku pracy. Faktem jest, że w warstwie społecznej następują nieustanne zmiany. Powstają nowe podmioty, które wypełniają luki rynkowe w stosunku do już działających pracodawców. Zróżnicowanie wielkości i rodzaju realizowanej działalności gospodarczej może warunkować zahamowanie wielu niekorzystnych zjawisk ekonomicznych, wzmacniając pożądane.

³ Ludność aktywna zawodowo nie bierze pod uwagę części osób np. odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych, prowadzących działalność w obronie narodowej i bezpieczeństwie publicznym.

$$S_u = \frac{U}{(E + U)} * 100$$

III. Miary natężenia bezrobocia stosowane w Polsce

W Polsce instytucją uprawnioną do obliczania stopy bezrobocia jest Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, który opracowuje wskaźnik w różnych wersjach, możliwych do wykorzystania. Wartość stopy podawana przez GUS, przyjmowana jest jako źródło oficjalne, adekwatne do pomiaru analizowanych zjawisk. I tak GUS oblicza:

1. stopę bezrobocia rejestrowanego, która najczęściej jest obecna w mass-mediach. Jest ona zawsze korygowana – wstecz w przyjętym przez GUS zakresie czasowym. Dlatego posługujemy się dwiema wersjami tj. wcześniej ogłoszonymi (1) i następnie skorygowanymi (1a) dla tego samego okresu (stan na ostatni dzień miesiąca). Często ta druga, skorygowana wartość – może być używana do porównań.

Źródłem danych w przypadku stopy bezrobocia rejestrowanego są statystyki bezrobocia w PUP, które definiują osobę bezrobotną zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 2004 roku, z późn. zm. W zakresie liczby osób pracujących są to dane uzyskane z firm, które połączone zostają z szacunkami osób pracujących w rolnictwie.

Stopa bezrobocia rejestrowanego może zostać również obliczona ze stanów na koniec miesiąca, jako średnia dla danego roku. Powoduje to odfiltrowanie niewielkich zmian, odnotowanych jako różnica najbardziej widoczna w porównaniu miesięcy letnich do zimowych.

Poza tym GUS oblicza również **2. stopę bezrobocia do badania aktywności ekonomicznej ludności wg metody BAEL**. Na podstawie danych o ilości bezrobotnych i osobach aktywnych zawodowo, z tego samego źródła tj. badania aktywności ekonomicznej ludności.

Dane BAEL stanowią podstawę dla Eurostatu do obliczenia **3. zharmonizowanej stopy bezrobocia**, która jest wynikiem przyjętej przez europejskie biuro statystyczne ujednoliconej metody wyznaczania tego wskaźnika dla każdego z krajów członkowskich Unii Europejskiej. Dane obliczane są przez Eurostat w oparciu o kwartalne wyniki badania BAEL (ang. Labour Force Survey, LFS). Jako drugie źródło danych Eurostat przyjmuje miesięczne dane z bezrobocia rejestrowanego (PUP). Zharmonizowana stopa bezrobocia obliczana jest więc tak samo, jak w przypadku stopy bezrobocia rejestrowanego tj. według definicji – jako odsetek bezrobotnych do ludności aktywnej zawodowo, ale w oparciu o inne źródła danych niż stopa bezrobocia rejestrowanego. Dane są wyrównywane, odrzucając sezonowość roczną czyli zmiany w continuum lato-zima. Dlatego ten rodzaj stopy bezrobocia nazywany jest zharmonizowanym.

GUS oblicza **4. stopę bezrobocia długotrwałego** na podstawie badań BAEL. Określa procentowy udział bezrobotnych poszukujących pracy przez rok lub dłużej w liczbie ludności aktywnej zawodowo. Jest ona również wyrównywana sezonowo.

5. Przeciętna stopa bezrobocia powstaje dla potrzeb krajowych. Jest obliczana dla Polski i na obszarze powiatów według stanu na dzień 30 czerwca danego roku. Ogłaszana w Monitorze Polskim

w formie obwieszczenia Prezesa GUS⁴. Służy do ustalania długości okresu pobierania zasiłków przez bezrobotnych na terenie powiatów i miast na prawach powiatów.

W mediach można również spotkać **6. rzeczywistą stopę bezrobocia** – jako przykład grup definicji „ad hoc”. Określa jako bezrobotne te osoby, które aktywnie poszukiwały pracy (jeden z czterech składników amerykańskiego U6). Obejmuje również dwie grupy osób wycofanych z rynku pracy. Pierwsza zniechęcona z przyczyn świadomościowych lub negatywnego wpływu otoczenia społecznego tj. zaprzestali szukać pracy, bo są przekonani o braku możliwości jej uzyskania. Druga grupa dotyczy osób wycofanych z rynku pracy z innych, trudnych do ustalenia przyczyn (*marginally attached workers*). Pozostałym składnikiem U6 pozostają pracownicy zatrudnieni na część etatu. W terminologii US Department of Labour Market tak zdefiniowaną rzeczywistą stopę bezrobocia można zapisać jako⁵:

$$U_{(rzeczywista) \text{ ver. 6}} = \frac{(U) + DW + MAW + PTER}{(E + U) + DW + MAW + PTER} * 100$$

U rzeczywista przy definicji w wersji 6 jest tożsama ze wskaźnikiem U6 – stosowanym w USA. Rodzaje stopy bezrobocia wynikające z kombinacji metody amerykańskiej można mnożyć np. w zależności od przyjętej przez autorów definicji osób bezrobotnych np. w zakresie **rzeczywistej stopy bezrobocia pracowników pozostających bez zatrudnienia** tj. stopy bezrobocia osób, które są najbliższej rynku pracy – wersja 6a:

$$U_{(rzeczywista) \text{ ver. 6a}} = \frac{JL + PTER}{(E + U) + JL + PTER} * 100$$

albo

$$U_{(rzeczywista) \text{ ver. 6a}} = U_2 + (U_6 - U_5)$$

Wówczas U rzeczywista w wersji 6a obejmuje osoby bezrobotne, które niedawno pracowały i zostały zwolnione lub z którymi umowa zawarta na czas określony wygasła (*job losers and persons, who completed temporary jobs*) tj. zawartość amerykańskiego wskaźnika U2. U6a zawiera również osoby pracujące na część etatu, którzy chcą pracować na cały, ale z przyczyn ekonomicznych tj. pozostających po stronie pracodawcy, nie mogą podjąć zatrudnienia (różnica pomiędzy wskaźnikami U5 i U6). Ich praca w pełnym wymiarze godzin jest ograniczona stale lub czasowo z powodu gorszej koniunktury gospodarczej regionu lub kondycji danej firmy.

⁴ Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie przeciętnej stopy bezrobocia w kraju oraz na obszarze powiatów, link do podstawy prawnej –

[ogólny]

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/promocja-zatrudnienia-i-instytucje-ryнку-pracy-17091885/art-82>

[2022]

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/mp-monitor-polski/przecietna-stopa-bezrobocia-w-kraju-oraz-na-obszarze-powiatow-21723746>

[2021]

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/mp-monitor-polski/przecietna-stopa-bezrobocia-w-kraju-oraz-na-obszarze-powiatow-19150048>

[2020]

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/mp-monitor-polski/przecietna-stopa-bezrobocia-w-kraju-oraz-na-obszarze-powiatow-19028502>

[2019]

<https://sip.lex.pl/akty-prawne/mp-monitor-polski/przecietna-stopa-bezrobocia-w-kraju-oraz-na-obszarze-powiatow-18896195>

lub link do bazy aktualnych i obowiązujących komunikatów i obwieszczeń GUS –

<https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/obwieszczenie-w-sprawie-przecietnej-stop-y-bezrobocia-w-kraju-oraz-na-obszarze-powiatow-stan-na-dzien-30-czerwca-2021-roku,284,8.html>

⁵ [Wymyślony] wskaźnik U2 [ze stosowanym w USA występuje tylko zbieżność nazw] uwzględnia osoby ujęte jako bezrobotne według wskaźnika BAEL oraz dodatkowo osoby zniechęcone bezskutecznym poszukiwaniem pracy oraz osoby przymusowo pracujące w niepełnym wymiarze godzin (niepełnozatrudnieni) link – <https://www.tms.pl/aktualnosci/rzeczywista-stop-a-bezrobocia-w-i-kwartale-13-wzroslo-do-160-proc-pmr-wywiad>.

Rzeczywista stopa bezrobocia w tym ujęciu obejmuje osoby nieoddalone od rynku pracy, których przekwalifikowanie jest możliwe w stosunkowo krótkim czasie i małym nakładem kosztów.

W teorii istnieje pojęcie **7. naturalnej stopy bezrobocia**. Badając różnice stopy bezrobocia (np. w czasie) należy się przyjrzeć różnicom pomiędzy stopą utraty pracy, a stopą ponownego zatrudnienia. Wysoka stopa odstępowania od pracy na rynku (wysoki dopływ i niski odpływ bezrobotnych) zwiększa naturalną stopę bezrobocia. Wysoka stopa podejmowania pracy obniża naturalną stopę bezrobocia. Jeżeli stopy utraty pracy i stopy odszukania pracy są stałe (zrównoważone), to gospodarka automatycznie zmierza do naturalnej stopy bezrobocia. Wpływ na naturalną stopę bezrobocia wywierają także odpływy i napływy kadr pracowniczych. Gdy wynosi pomiędzy 4% do 6% dotyczy wówczas tylko tych osób, które nie chcą podjąć pracy wyłącznie z własnej woli, a nie z trudnej sytuacji ekonomicznej i braku obiektywnych możliwości podjęcia zatrudnienia.

Czasami można spotkać również **8. szacowaną stopę bezrobocia**. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej – Departament Rynku Pracy niekiedy oblicza również stopę bezrobocia dla województw z danych meldunkowych, które są szacunkami. Poszczególne wartości dla województw nieznacznie różnią się od późniejszej stopy bezrobocia rejestrowanego, ogłaszanej przez GUS. Szacowana stopa była prezentowana na stronie ministerstwa i jest często potrzebna do zaspokojenia pojawiających się bieżących potrzeb informacyjnych.

IV. Miary natężenia bezrobocia stosowane w USA

W Stanach Zjednoczonych AP oblicza się kilka wariantów stopy bezrobocia. Każdy z nich powoduje trafne rozeznanie w badanym obszarze i może być stosowany do różnego typu porównań i interwencji na rynku pracy. Standardowo amerykańskie biuro statystyczne oblicza sześć stóp, oznaczając je kolejno zgodnie z międzynarodowymi standardami jako U1 do U6.

System miar bezrobocia polega na obliczaniu dla każdego badanego okresu sześciu rodzajów stopy bezrobocia przez jeden podmiot – departament rynku pracy (US Departament of Labour Market, BLS). Zostaje wówczas rozwiązany problem spójności danych i ich dostępności do badań naukowych w jak najszerszym, możliwym do uzyskania przedziale czasu.

Jest to system przemyślany, korzystny dla rozwoju jednostki i spełniający kryteria naukowego obiektywizmu. Bardzo trudno jednym wskaźnikiem opisać tak skomplikowane zjawiska jakie mają miejsce na rynku pracy, dlatego opracowano ich sześć, **ale o różnym zakresie definicyjnym**.

Centralne miejsce w tym systemie zajmuje wskaźnik U3, który obejmuje osoby bezrobotne, które deklarują chęć podjęcia pracy i aktywnie jej poszukiwały przez zdefiniowany okres np. ostatnich 4 tygodni. Definicja wskaźnika U3 jest najbliższa badaniom krajowym BAEL, prowadzonym przez GUS. Pozostałe wskaźniki służą do celów analitycznych, badawczych i np. zawężają zakres definicji bezrobotnego. Są to U1 i U2. Inne w drugą stronę - poszerzają ten zakres od definicji przyjętej w ramach wskaźnika U3. Są to wskaźniki od U4 do U6.

Od U1 do U6 występuje pewne continuum, gdzie U1 stanowi kategorię największą, a U6 najszerszą. W pewnym sensie, szczególnie wnioskując po procentowych wartościach danych można określić, że jeden wskaźnik zawiera się w drugim na zasadzie „rosyjskiej matryoszki”.

Wskaźnik U1 zawiera osoby bezrobotne w okresie 15 tygodni i dłuższym jako procent aktywnych zawodowo, czyli szczegółową kategorię bezrobotnych.

Wskaźnik U2 zawiera osoby zwolnione, które straciły pracę i również osoby pozostające bez pracy, które zakończyły zatrudnienie sezonowe, np. okres umowy czasowej dobiegł końca czy zamówienie zostało zrealizowane ⁶.

Można przyjąć, że „matryoszka” w większym zakresie zachodzi od wskaźnika U3 do U6, ponieważ każdy kolejny różni się od poprzedniego dokładnie o jeden składnik definicji i jednocześnie każdy kolejny zawiera wszystkie składniki poprzednie. Zawartość poszczególnych stóp bezrobocia wygląda następująco:

$$U_1 = \frac{\text{Bezrobotni przez 15 tygodni lub dłużej}}{\text{Aktywni zawodowo} + \text{Osoby bezrobotne, które utraciły pracę (job losers)}} * 100$$

$$U_2 = \frac{\text{osoby, które utraciły pracę (JL)}}{\text{Osoby bezrobotne, które utraciły pracę (job losers)}} * 100$$

$$U_3 = \frac{\text{Bezrobotni}}{\text{Definicja podobna jak stosowana w Polsce w badaniach BAEL. Są to bezrobotni (JL) + osoby wycofane z rynku (DW)}} * 100$$

$$U_4 = \frac{\text{osoby wycofane z rynku (DW)}}{\text{Osoby wycofane z rynku pracy należą do pracujących (DW) + osoby wycofane z rynku (DW)}} * 100$$

⁶ Często osoby zwolnione (U2 określa ich procent wśród cywilnych zasobów pracy), które po okresie wypowiedzenia zostają np. ponownie zatrudnione legalnie lub w szarej strefie nie stanowią już osób bezrobotnych, aktywnie poszukujących pracy, wchodzących w skład wskaźnika U3.

U_5

$$= \frac{+ \text{osoby wycofane z rynku z nieznanych przyczyn (MAW) Wszyscy}}{\text{...}} \\ * 100$$

 U_6

$$= \frac{+ \text{osoby zatrudnione na część etatu z przyczyn ekonomicznych (P...}}{\text{...}} \\ * 100$$

Źródło: <https://www.bls.gov/lau/stalt.htm>
<https://jbartlett.org/2012/08/u-3-or-u-6-federal-unemployment-rates-explained/>

Odpowiednio wzory poszczególnych wskaźników w zapisie uproszczonym, przedstawiają się następująco:

$$U_1 = \frac{A1}{X} \quad U_2 = \frac{A2}{X} \quad U_3 = \frac{A}{X} \quad U_4 = \frac{A+B}{X+B} \quad U_5 = \frac{A+B+C}{X+B+C} \quad U_6 = \frac{A+B+C+D}{X+B+C+D}$$

gdzie

„X” są to osoby aktywne zawodowo (pracujący i bezrobotni),

A1 (osoby bezrobotne przez okres 15 tygodni lub dłużej),

A2 (osoby zwolnione z pracy, w tym tracący pracę zawartą na czas określony zgodnie z okresem obowiązywania umowy),

A (bezrobotni),

B (wycofani z rynku pracy z powodu przekonania o niemożliwości uzyskania zatrudnienia),

C (wycofani z rynku pracy z innych trudnych do ustalenia przyczyn),

D (osoby zatrudnione na część etatu, deklarujące potrzebę pracy w pełnym wymiarze czasu pracy).

V. Porównanie metod stopy bezrobocia w USA i w Polsce

W Polsce dostępnych jest sześć stóp bezrobocia (poza dwiema tj. stopą szacowaną i naturalną – wyróżnionych dla porządku teoretycznego). W USA departament rynku pracy oblicza również 6 rodzajów stopy bezrobocia od U1 do U6, gdzie większość z nich posiada znaczne różnice w stosunku do stosowanych w Polsce.

Wskaźnik U1 mógłby być obliczony z krajowych badań BAEL, ponieważ są to tylko osoby deklarujące brak pracy w założonym okresie czasu. U2 nie jest podobny do stopy bezrobocia rejestrowanego, obliczanej przez GUS w kraju.

Istotne miejsce w klasyfikacji zajmuje wskaźnik U3 tj. oficjalna stopa bezrobocia wg departamentu rynku pracy USA, najczęściej cytowana w mediach. U3 jest taki sam jak krajowa definicja stopy bezrobocia według badań BAEL (LFS). Bezrobotni aktywnie poszukujący zatrudnienia w założonym okresie nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania, aby znaleźć pracę i były zdolne zarówno w sensie samopoczucia psychicznego/fizycznego do zatrudnienia – w okresie założonego czasu po badanym tygodniu.

Wskaźnik U3 zawiera U1 i U2. W pewnych bardzo rzadkich przypadkach zawiera określoną ilość osób tracących zatrudnienie na czas określony, które nie potwierdziły utraty pracy, a po kilku dniach zatrudniły się za granicą, co jest bardziej prawdopodobne w warunkach krajowych.

Wskaźnik U3 pozostaje podstawą do obliczenia pozostałych tj. U1 i U2 oraz U4, U5 i U6. Można powiedzieć, że obowiązuje zasada „matrioski” tj. możliwe są do obliczenia przez różnicę poszczególne składowe wskaźników.

Różnica pomiędzy U3 a U4 pokazuje ilość osób, zniechęconych do poszukiwania pracy. Wskaźnik U6, który do bezrobotnych wlicza dodatkowo wszystkie osoby niepełnozatrudnione, pokazuje stopień braku wykorzystania kadr pracowniczych i szacuje ich ilość w różnicy do wskaźnika U5.

Osoby zawarte w U6 pozostają częściowo bez pracy, wówczas gdy posiadają możliwość jej wykonania i jednocześnie chcą pracować na pełny etat – ale gorsza kondycja ekonomiczna pracodawcy im to uniemożliwia. Nie uzyskują wówczas minimalnego czasu zatrudnienia na pełny etat. Wówczas różnica między wskaźnikami U5 i U6 pokazuje stopień marnowania zasobów ludzkich i braku ich prawidłowego wykorzystania do rozwoju gospodarczego. Taka sytuacja może mieć miejsce nie tylko w jednej firmie, ale u kilku pracodawców funkcjonujących w danym regionie, pokazując w przypadku wysokiej wartości różnicy U6 do U5 znaczne ograniczenia danego rynku pracy⁷.

Im większa jest różnica pomiędzy wskaźnikiem U5 i U6 tym częściej występuje zjawisko niepełnego zatrudnienia w danym regionie czy powiecie. Wskaźnik U6 zawiera również pracowników, którzy są wycofani z rynku pracy z innych, najczęściej już jednostkowych powodów. Jednak po *case study* lub innych metodach pracy socjalnej indywidualnej lub grupowej (np. trening interpersonalny) mają szanse na pozytywny efekt terapii i aktywny udział we wzmacnianiu wzrostu gospodarczego i wzrost jakości wykorzystania zasobów kadr pracowniczych.

---

⁷ Bezrobocie może być również zdefiniowane jako brak możliwości zwiększenia czasu pracy ponad etat lub jako brak możliwości uzyskania dodatkowego zatrudnienia w innej firmie, na większy wymiar godzin niż etat, co również jest ograniczeniem rozwoju gospodarowania w danym regionie.